

EUROPSKA UNIJA

EUROPSKI PARLAMENT

VIJEĆE

Bruxelles, 3. travnja 2024.
(OR. en)

2022/0131 (COD)

PE-CONS 93/23

JAI 1716
MIGR 470
ASIM 121
SOC 880
EMPL 622
EDUC 484
IA 378
CODEC 2575

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: DIREKTIVA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad državljanima trećih zemalja na državnom području države članice te o zajedničkom skupu prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici (preinaka)

DIREKTIVA (EU) 2024/...
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od ...

**o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole
za boravak i rad državljanima trećih zemalja na državnom području
države članice te o zajedničkom skupu prava
za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici
(preinaka)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 79. stavak 2.,
točke (a) i (b),

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

nakon savjetovanja s Odborom regija²,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom³,

¹ SL C 75, 28.2.2023., str. 136.

² SL C 79, 2.3.2023., str. 59.

³ Stajalište Europskog parlamenta od 13. ožujka 2024. (još nije objavljeno u Službenom listu)
i odluka Vijeća od

budući da:

- (1) Potreban je veći broj izmjena Direktive 2011/98/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁴. Radi jasnoće tu bi direktivu trebalo preinačiti.
- (2) Unija bi trebala osigurati pravedno postupanje prema državljanima trećih zemalja koji zakonito borave na državnom području država članica, a snažnija integracijska politika trebala bi biti usmjerena na to da se tim državljanima trećih zemalja dodijele prava i obveze usporedive s onima građana Unije.
- (3) Odredbama o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva koji vodi do izdavanja kombinirane dozvole koja obuhvaća i boravišnu i radnu dozvolu u okviru jedinstvenog upravnog akta doprinijet će se pojednostavnjenju i usklađivanju pravila koja se trenutačno primjenjuju u državama članicama.
- (4) Kako bi dopustile početni ulazak na svoje državno područje, države članice trebale bi moći izdati jedinstvenu dozvolu ili vizu ako jedinstvenu dozvolu izdaju tek nakon ulaska. Države članice trebale bi pravodobno izdavati takve jedinstvene dozvole ili vize.

⁴ Direktiva 2011/98/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad državljanima trećih zemalja na državnom području države članice te o zajedničkom skupu prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici (SL L 343, 23.12.2011., str. 1.).

- (5) U ovoj Direktivi trebalo bi utvrditi skup pravila kojima se uređuje postupak ispitivanja zahtjeva za jedinstvenu dozvolu. Taj bi postupak trebao biti djelotvoran i provediv, pri čemu bi se trebalo voditi računa o uobičajenom radnom opterećenju uprava država članica, te transparentan, pravičan i nediskriminirajući, kako bi se u razumnom roku osigurala odgovarajuća pravna sigurnost za one na koje se to odnosi.
- (6) Europskim stupom socijalnih prava, koji je proglašen u Göteborgu 17. studenoga 2017., utvrđuje se skup načela koja trebaju služiti kao smjernice za osiguravanje jednakih mogućnosti, pristupa tržištu rada, pravednih radnih uvjeta te socijalne zaštite i uključenosti. Revizija Direktive 2011/98/EU dio je paketa mjera „Vještine i talenti” koji je predložen u sklopu daljnjeg postupanja na temelju Komunikacije Komisije od 23. rujna 2020. o novom paktu o migracijama i azilu. Ta revizija također je jedan od elemenata Komunikacije Komisije od 4. ožujka 2021. o Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava.
- (7) Odredbama ove Direktive ne bi se trebala dovoditi u pitanje nadležnost država članica da reguliraju zahtjeve u pogledu izdavanja jedinstvene dozvole za potrebe rada. Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na pravo država članica u skladu s člankom 79. stavkom 5. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Države članice bi na toj osnovi trebale moći smatrati da je zahtjev za jedinstvenu dozvolu nedopušten ili ga odbiti.

- (8) Ova bi Direktiva trebala obuhvaćati ugovore o radu i radne odnose između državljana trećih zemalja i poslodavaca. Ako nacionalno pravo države članice dopušta prihvrat državljana trećih zemalja putem agencija za privremeno zapošljavanje s poslovnim nastanom na njezinu državnom području i koje su u radnom odnosu s radnikom, takvi državljani trećih zemalja ne bi trebali biti isključeni iz područja primjene ove Direktive. Sve odredbe ove Direktive koje se odnose na poslodavce trebale bi se jednako primjenjivati i na takve agencije.
- (9) Upućeni državljani trećih zemalja ne bi trebali biti obuhvaćeni ovom Direktivom. To ne bi trebalo spriječiti da se s državljanima trećih zemalja koji zakonito borave i rade u državi članici i koji su upućeni u drugu državu članicu i dalje jednako postupaju kao i s državljanima države članice podrijetla za vrijeme njihova upućivanja u pogledu onih uvjeta zapošljavanja na koje ne utječe primjena Direktive 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵.
- (10) Državljanima trećih zemalja koji su korisnici zaštite u skladu s nacionalnim pravom, međunarodnim obvezama ili praksom države članice ne bi trebali biti obuhvaćeni ovom Direktivom, osim poglavljem III., koje bi se trebalo primjenjivati ako je u skladu s nacionalnim pravom tim državljanima trećih zemalja dopušten rad te oni rade ili su radili.

⁵ Direktiva 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 1996. o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga (SL L 18, 21.1.1997., str. 1.).

- (11) Državljeni trećih zemalja koji su stekli status osobe s dugotrajnim boravkom u skladu s Direktivom Vijeća 2003/109/EZ⁶ ne bi trebali biti obuhvaćeni ovom Direktivom s obzirom na njihov općenito povlašteni status i njihovu posebnu vrstu boravišne dozvole „osoba s dugotrajnim boravkom u EU-u”.
- (12) Državljeni trećih zemalja kojima je odobren prihvrat na državno područje države članice na sezonski rad i koji su podnijeli zahtjev za prihvrat ili im je odobren prihvrat na državno područje države članice u skladu s Direktivom 2014/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁷ ne bi trebali biti obuhvaćeni ovom Direktivom s obzirom na to da su obuhvaćeni područjem primjene Direktive 2014/36/EU, kojom se uspostavlja poseban režim.

⁶ Direktiva Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravkom (SL L 16, 23.1.2004., str. 44.).

⁷ Direktiva 2014/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja u statusu sezonskih radnika (SL L 94, 28.3.2014., str. 375.).

- (13) Obveza država članica da utvrde treba li zahtjev podnijeti državljanin treće zemlje ili poslodavac tog državljanina treće zemlje ne bi trebala dovoditi u pitanje bilo kakve aranžmane kojima se zahtijeva da oboje budu uključeni u postupak. Države članice trebale bi razmotriti i ispitati zahtjeve za jedinstvenu dozvolu ako državljanin treće zemlje boravi izvan državnog područja države članice u kojoj taj državljanin treće zemlje želi biti prihvaćen ili ako taj državljanin treće zemlje već boravi na državnom području te države članice kao nositelj valjane boravišne dozvole koju je izdala ta država članica u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1030/2002⁸. Države članice također bi trebale imati mogućnosti prihvatiti zahtjeve koje su podnijeli drugi državljani trećih zemalja koji zakonito borave na njihovu državnom području.
- (14) Odredbe ove Direktive o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva i o jedinstvenoj dozvoli ne bi se trebale odnositi na jedinstvene vize ili vize za dugotrajni boravak. Ako su ispunjeni zahtjevi utvrđeni pravom Unije ili nacionalnim pravom i ako država članica izdaje jedinstvene dozvole samo na svojem državnom području, dotična država članica trebala bi državljaninu treće zemlje izdati vizu potrebnu za dobivanje jedinstvene dozvole.

⁸ Uredba Vijeća (EZ) br. 1030/2002 od 13. lipnja 2002. o utvrđivanju jedinstvenog obrasca boravišnih dozvola za državljane trećih zemalja (SL L 157, 15.6.2002., str. 1.).

- (15) Rok za donošenje odluke o zahtjevu trebao bi uključivati vrijeme potrebno za provjeru stanja na tržištu rada ako se takva provjera provodi u vezi s pojedinačnim zahtjevom za jedinstvenu dozvolu. Opća provjera stanja na tržištu rada koja nije povezana s pojedinačnim zahtjevom za jedinstvenu dozvolu stoga nije obuhvaćena rokom za donošenje odluke. Države članice trebale bi nastojati pravodobno izdati vizu potrebnu za dobivanje jedinstvene dozvole.
- (16) Kako bi se izbjeglo udvostručavanje posla i produljenje postupaka, države članice trebale bi nastojati da se od podnositelja zahtjeva zahtijeva da relevantne dokumente podnesu samo jednom te provoditi samo jednu značajnu provjeru dokumenata koje je podnio podnositelj zahtjeva za izdavanje i jedinstvene dozvole i, ako je primjenjivo, vize potrebne za dobivanje jedinstvene dozvole.
- (17) Određivanje nadležnog tijela na temelju ove Direktive ne bi trebalo dovoditi u pitanje ulogu i odgovornosti ostalih tijela i, ako je primjenjivo, socijalnih partnera, u pogledu ispitivanja zahtjeva i donošenja odluke o njemu.
- (18) Međutim, rok za donošenje odluke o zahtjevu ne bi trebao uključivati vrijeme potrebno za priznavanje stručnih kvalifikacija. Ova Direktiva ne bi trebala dovoditi u pitanje nacionalne postupke za priznavanje diploma.

- (19) Ako tijela ne donesu odluku u rokovima predviđenima ovom Direktivom, sve posljedice trebale bi biti određene nacionalnim pravom te bi u odnosu na njih trebalo moći tražiti pravnu zaštitu.
- (20) Kako je navedeno u Komunikaciji Komisije od 27. travnja 2022. o privlačenju vještina i talenata u EU, „partnerstva za traženje talenata“ jedan su od ključnih alata novog pakta o migracijama i azilu u pogledu njegove vanjske dimenzije. Cilj tih partnerstava je jačanje suradnje između Unije, država članica i partnerskih zemalja, poticanje međunarodne mobilnosti radne snage i razvoj talenata na uzajamno koristan i kružni način. Ubrzavanje obrade zahtjeva za jedinstvene dozvole u okvirima ograničenja predviđenih ovom Direktivom moglo bi doprinijeti i djelotvornoj provedbi „partnerstava za traženje talenata“ s ključnim partnerskim zemljama.
- (21) Kako bi tržišta rada u Uniji postala učinkovitija i privlačnija, države članice trebale bi moći ubrzati obradu zahtjeva za jedinstvenu dozvolu koje su podnijeli državljani trećih zemalja koji su već nositelji jedinstvene dozvole u drugoj državi članici ili koji su podneseni u njihovo ime, u okviru ograničenja predviđenih ovom Direktivom.

- (22) Jedinstvena dozvola trebala bi biti sastavljena u skladu s Uredbom (EZ) br. 1030/2002, čime se državama članicama omogućuje unošenje dodatnih informacija, a posebno o tome je li osobi dozvoljen rad. Država članica trebala bi navesti, među ostalim, za potrebe bolje kontrole migracija, ne samo na jedinstvenoj dozvoli, nego i na svim izdanim boravišnom dozvolama, informacije koje se odnose na dopuštenje za rad, bez obzira na vrstu dozvole ili boravišne dozvole na temelju koje je državljaninu treće zemlje odobren prihvrat na državno područje i na temelju koje mu je dan pristup tržištu rada te države članice. Državljanima trećih zemalja trebali bi imati pravo provjeriti podatke sadržane u papirnatom ili elektroničkom obliku i, prema potrebi, zatražiti njihovo ispravljanje ili brisanje u skladu s Uredbom (EZ) br. 1030/2002.
- (23) Odredbe ove Direktive o boravišnim dozvolama za potrebe koje nisu rad trebale bi se primjenjivati samo na format takvih dozvola i ne bi trebale dovoditi u pitanje pravila Unije ni nacionalna pravila o postupcima prihvata i postupcima za izdavanje takvih dozvola.

- (24) Odredbe ove Direktive o jedinstvenoj dozvoli i boravišnoj dozvoli izdanim za potrebe koje nisu rad ne bi trebale sprečavati države članice da izdaju dodatni dokument u papirnatom obliku kako bi se mogle dati preciznije informacije o radnom odnosu za koje u formatu boravišne dozvole nema dovoljno prostora. Takav dokument može služiti za sprečavanje iskorištavanja državljana trećih zemalja i borbu protiv nezakonitog zapošljavanja, no ne bi trebao biti obvezan za države članice niti služiti kao zamjena za radnu dozvolu, čime bi se ugrozio koncept jedinstvene dozvole. Tehničke mogućnosti pružene u članku 4. Uredbe (EZ) br. 1030/2002 i točki (a)²⁰. njezina Priloga mogu se koristiti i za pohranjivanje takvih informacija u elektroničkom formatu. Nadalje, poslodavci su dužni radnicima iz trećih zemalja dati informacije o ključnim aspektima radnog odnosa i svakoj njihovoj izmjeni, u skladu s Direktivom (EU) 2019/1152 Europskog parlamenta i Vijeća⁹.

⁹ Direktiva (EU) 2019/1152 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o transparentnim i predvidivim radnim uvjetima u Europskoj uniji (SL L 186, 11.7.2019., str. 105.).

- (25) Uvjeti i kriteriji na temelju kojih se zahtjev za izdavanje, izmjenu ili obnovu jedinstvene dozvole može odbiti ili na temelju kojih se jedinstvena dozvola može povući, trebali bi biti objektivni i utvrđeni u nacionalnom pravu, uključujući obvezu poštovanja načela povlaštenosti Unije kako je posebno navedeno u relevantnim odredbama akata o pristupanju iz 2003. i 2005. Odluke o odbijanju i povlačenju trebale bi biti propisno obrazložene. Odluka o odbijanju zahtjeva za izdavanje, izmjenu ili obnovu jedinstvene dozvole i odluka o povlačenju jedinstvene dozvole trebale bi se temeljiti na kriterijima predviđenima pravom Unije ili nacionalnim pravom te bi, prema potrebi, trebale uzeti u obzir posebne okolnosti slučaja, i poštovati načelo proporcionalnosti. U iznimnim i propisno opravdanim okolnostima povezanim sa složenošću zahtjeva, te u interesu podnositelja zahtjeva, trebalo bi biti moguće produljiti rok za donošenje odluke na temelju ove Direktive za dodatno razdoblje od 30 dana. U slučaju da nositelj dozvole promijeni poslodavca, produljenje razdoblja za dodatno razdoblje od 15 dana trebalo bi biti propisno obrazloženo.

- (26) Kako bi se osiguralo da državljani trećih zemalja i njihove obitelji imaju djelotvoran pristup svojim pravima, države članice trebale bi im besplatno pružiti dostupne informacije o dokaznoj dokumentaciji potrebnoj za podnošenje zahtjeva za jedinstvenu dozvolu, kao i o uvjetima ulaska i boravka te pravima, obvezama i postupovnim jamstvima za njihovu zaštitu i zaštitu članova njihovih obitelji. Te bi informacije trebale uključivati informacije o socijalnim partnerima, s posebnim naglaskom na organizacije radnika, kako bi se poboljšalo njihovu informiranost s ciljem njihove bolje zaštite na radnom mjestu.
- (27) Državljanima trećih zemalja koji posjeduju valjanu putnu ispravu i jedinstvenu dozvolu koju je izdala država članica koja u potpunosti primjenjuje schengensku pravnu stečevinu, trebao bi biti dopušten ulazak na državno područje država članica koje u potpunosti primjenjuju schengensku pravnu stečevinu i slobodno kretanje po njemu, tijekom razdoblja od najviše tri mjeseca unutar bilo kojeg šestomjesečnog razdoblja u skladu s Uredbom (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰ i člankom 21. Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. između vlada Ekonomske unije država Beneluksa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na zajedničkim granicama¹¹ (Schengenska konvencija).

¹⁰ Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama) (SL L 77, 23.3.2016., str. 1.).

¹¹ SL L 239, 22.9.2000., str. 19.

- (28) U nedostatku horizontalnog zakonodavstva Unije, prava državljana trećih zemalja razlikuju se ovisno o državi članici u kojoj rade i o njihovom državljanstvu. S ciljem daljnjeg razvoja koherentne politike useljavanja i smanjenja razlika u pravima između građana Unije i državljana trećih zemalja koji zakonito rade u državi članici te dopunjavanja postojeće pravne stečevine u području useljavanja, trebalo bi utvrditi skup prava posebno kako bi se odredila područja u kojima se osigurava jednako postupanje prema vlastitim državljanima države članice i takvim državljanima trećih zemalja koje još nisu osobe s dugotrajnim boravkom. Takve odredbe namijenjene su utvrđivanju minimalnih jednakih uvjeta unutar Unije kako bi se prepoznalo da takvi državljani trećih zemalja svojim radom i plaćanjem poreza doprinose gospodarstvu Unije i kako bi poslužile kao zaštitna mjera za smanjenje nepoštene konkurencije između vlastitih državljana države članice i državljana trećih zemalja koja proizlazi iz mogućeg iskorištavanja potonjih. U ovoj Direktivi trebalo bi definirati radnika iz treće zemlje kao državljanina treće zemlje kojemu je odobren prihvata na državno područje države članice i koji zakonito boravi te mu je u kontekstu radnog odnosa dopušteno ondje raditi u skladu s nacionalnim pravom ili praksom. U tom kontekstu radnik iz treće zemlje mora imati ugovor o radu ili biti u radnom odnosu kako je definirano nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili praksom države članice, uzimajući u obzir sudsku praksu Suda Europske unije.

- (29) Ako nositelj jedinstvene dozvole promijeni poslodavca, novi poslodavac trebao bi nadležnim tijelima priopćiti pojedinosti o zaposlenju u skladu s postupcima utvrđenima u nacionalnom pravu. Promjena uvjeta zaposlenja kao što su adresa poslodavca, uobičajeno mjesto rada, radno vrijeme i primici od rada ne predstavlja sama po sebi promjenu poslodavca.
- (30) Svi državljani trećih zemalja koji zakonito borave i rade u državama članicama trebali bi uživati barem zajednički skup prava na temelju jednakog postupanja kao i državljani države članice u kojoj borave, bez obzira na početnu svrhu ili osnovu za prihvrat. Pravo na jednako postupanje u područjima obuhvaćenima ovom Direktivom ne bi trebalo dati samo onim državljanima trećih zemalja kojima je odobren prihvrat u državu članicu na rad, nego i onima kojima je odobren prihvrat u druge svrhe i koji su dobili pristup tržištu rada te države članice u skladu s drugim odredbama prava Unije ili nacionalnog prava, uključujući članove obitelji radnika iz treće zemlje kojima je odobren prihvrat u državu članicu u skladu s Direktivom Vijeća 2003/86/EZ¹² i državljane trećih zemalja kojima je odobren prihvrat na državno područje države članice u skladu s Direktivom (EU) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća¹³.

¹² Direktiva Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. o pravu na spajanje obitelji (SL L 251, 3.10.2003., str. 12.).

¹³ Direktiva (EU) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljanima trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova au pair (SL L 132, 21.5.2016., str. 21.).

- (31) Pravo na jednako postupanje u određenim područjima trebalo bi biti strogo povezano sa zakonitim boravištem državljanina treće zemlje i dopuštenim pristupom tržištu rada u državi članici, koji su sadržani u jedinstvenoj dozvoli koja obuhvaća odobrenje za boravak i rad te u boravišnim dozvolama izdanim u drugu svrhu koje sadržavaju informacije o dopuštenju za rad.
- (32) Pravom na jednako postupanje prema radnicima iz trećih zemalja kao prema državljanima države članice u pogledu uvjeta zapošljavanja i radnih uvjeta kako je navedeno u ovoj Direktivi doprinosi se dostojanstvenom radu i sprečavanju iskorištavanja radnika iz trećih zemalja. To pravo trebalo bi obuhvaćati barem uvjete zapošljavanja, primitke od rada, uključujući uvećanja za prekovremeni rad, odbitke i zaostatke, tražbine u slučaju nesolventnosti poslodavca, primjenu načela jednake plaće za jednak rad, otkaz, jednako postupanje prema muškarcima i ženama, osposobljavanje, zdravlje i sigurnost na radnom mjestu, radno vrijeme i dopust te praznike. Pravo na jednako postupanje trebalo bi uključivati radne uvjete utvrđene pravom Unije, nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima i praksom države članice pod istim uvjetima kao i za državljane dotične države članice.

- (33) Država članica trebala bi priznati stručne kvalifikacije koje je državljanin treće zemlje stekao u drugoj državi članici na isti način kao i kvalifikacije građana Unije te bi trebala uzeti u obzir kvalifikacije stečene u trećoj zemlji u skladu s Direktivom 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁴. Pravo na jednako postupanje dodijeljeno radnicima iz trećih zemalja u pogledu priznavanja diploma, potvrda i ostalih stručnih kvalifikacija u skladu s odgovarajućim nacionalnim postupcima ne bi trebalo dovoditi u pitanje nadležnost država članica za prihvrat takvih radnika iz trećih zemalja na svoje tržište rada.
- (34) Radnici iz trećih zemalja trebali bi uživati jednako postupanje u pogledu socijalne sigurnosti. Grane socijalne sigurnosti definirane su u Uredbi (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁵. Odredbe ove Direktive o jednakom postupanju koje se odnose na socijalnu sigurnost trebale bi se primjenjivati i na radnike kojima je odobren prihvrat u državu članicu izravno iz treće zemlje. Međutim, ovom se Direktivom radnicima iz trećih zemalja ne bi trebalo dodjeljivati više prava od onih koja su već predviđena postojećim pravom Unije u području socijalne sigurnosti za državljane trećih zemalja u prekograničnim situacijama.

¹⁴ Direktiva 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija (SL L 255, 30.9.2005., str. 22.).

¹⁵ Uredba (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 166, 30.4.2004., str. 1.).

- (35) Sud Europske unije je 25. studenog 2020. u svojoj presudi u predmetu C- 302/19¹⁶ utvrdio da država članica ne može odbiti ili smanjiti pravo na davanja iz sustava socijalne sigurnosti nositelju jedinstvene dozvole zbog toga što svi članovi njegove obitelji ili neki od njih ne borave na njezinu državnom području nego u trećoj zemlji ako to pravo dodjeljuje svojim državljanima neovisno o mjestu boravišta članova njihove obitelji.
- (36) Države članice trebale bi osigurati barem jednako postupanje prema državljanima trećih zemalja koji su zaposleni ili koji su, nakon minimalnom razdoblja zaposlenja, registrirani kao nezaposleni. Bilo kakva ograničenja jednakog postupanja u području socijalne sigurnosti na temelju ove Direktive ne bi trebala dovoditi u pitanje prava dodijeljena na temelju Uredbe (EU) br. 1231/2010 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷.
- (37) Pravom Unije ne ograničava se ovlast država članica da organiziraju svoje sustave socijalne sigurnosti. Svaka država članica treba utvrditi uvjete na temelju kojih se odobravaju davanja iz sustava socijalne sigurnosti, kao i iznos takvih davanja te razdoblje na koje se odobravaju. Međutim, pri izvršavanju tih ovlasti države članice trebale bi postupati u skladu s pravom Unije.

¹⁶ Presuda Suda od 25. studenoga 2020., *Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) protiv WS*, C-302/19, ECLI:EU:C:2020:957, točka 39.

¹⁷ Uredba (EU) br. 1231/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o proširenju primjene Uredbe (EZ) br. 883/2004 i Uredbe (EZ) br. 987/2009 na državljane trećih zemalja koji tim uredbama još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svog državljanstva (SL L 344, 29.12.2010., str. 1.).

- (38) Jednako postupanje prema radnicima iz trećih zemalja ne bi se trebalo primjenjivati na mjere u području strukovnog osposobljavanja koje se financiraju u okviru programâ socijalne pomoći.
- (39) Države članice trebale bi osigurati da se spriječi diskriminacija radnika iz trećih zemalja kada je riječ o njihovom pristupu robi i uslugama za koje je zajamčeno jednako postupanje prema radnicima iz trećih zemalja kao prema državljanima države članice u kojoj borave u skladu s odredbama ove Direktive i nacionalnim pravom. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti sprečavanju moguće diskriminacije u pristupu privatnom najmu za stanovanje kako bi se osiguralo da su uvjeti stanovanja i ugovori o najmu u skladu s nacionalnim standardima i nacionalnim pravilima za privatni najam, uključujući standarde i pravila u pogledu iznosa najamnine. Osobito je relevantno osigurati da radnici iz trećih zemalja i dalje mogu slobodno odabrati svoj smještaj, bez obveze boravka u smještaju koji osigura poslodavac, kao što je to slučaj s radnicima dotične države članice, u skladu s nacionalnim pravom.
- (40) Kako bi se ojačalo jednako postupanje prema radnicima iz trećih zemalja, države članice trebale bi predvidjeti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije za poslodavce u slučaju kršenja nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive, posebno u pogledu radnih uvjeta, slobode udruživanja i povezivanja te grana socijalne sigurnosti, kako su definirane u Uredbi (EZ) br. 883/2004.

- (41) Kako bi se osiguralo pravilno izvršenje nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive, države članice trebale bi, u suradnji sa socijalnim partnerima, ako je to primjenjivo u skladu s nacionalnim pravom, predvidjeti odgovarajuće mehanizme za praćenje i, prema potrebi, učinkovite i odgovarajuće inspekcije na svojim državnim područjima u skladu s nacionalnim pravom ili upravnom praksom. Službe zadužene za inspekciju rada ili druga nadležna tijela trebali bi, prema potrebi, imati pristup radnom mjestu.
- (42) Države članice trebale bi također osigurati da postoje djelotvorni mehanizmi putem kojih bi radnici iz trećih zemalja trebali moći tražiti pravnu zaštitu i podnositi pritužbe izravno ili putem trećih strana koje, u skladu s kriterijima utvrđenima nacionalnim pravom, upravnom praksom ili primjenjivim kolektivnim ugovorima, imaju legitiman interes za osiguravanje usklađenosti s ovom Direktivom, kao što su sindikati ili druga udruženja, ili putem nadležnih tijela. Ti se djelotvorni mehanizmi smatraju potrebnima za rješavanje situacija u kojima radnici iz trećih zemalja nisu svjesni postojanja mehanizama izvršenja ili ih oklijevaju upotrijebiti u vlastito ime, primjerice zbog straha od mogućih posljedica. Države članice trebale bi osigurati da radnici iz trećih zemalja imaju isti pristup kao i državljani države članice u kojoj borave pravnim postupcima, što uključuje sudske i upravne postupke, pritužbe, mirenje i druge mehanizme utvrđene nacionalnim pravom za državljane države članice. Države članice također bi trebale zajamčiti pristup pravnoj pomoći pod istim uvjetima koji su predviđeni za nacionalne radnike u tim postupcima, ako je to predviđeno njihovim nacionalnim pravom.

- (43) U kontekstu zaštite radnika, slične nacionalne mjere koje se odnose na praćenje, procjenu, inspekcije, sankcije i olakšavanje pritužbi već bi trebale biti donesene i na snazi na nacionalnoj razini.
- (44) Jedinstvena dozvola trebala bi svojem nositelju dopustiti da promijeni poslodavca tijekom razdoblja njezine valjanosti. Povrh provjeravanja ispunjava li nositelj jedinstvene dozvole i dalje zahtjeve utvrđene pravom Unije ili nacionalnim pravom, države članice trebale bi moći uspostaviti određene uvjete za promjenu poslodavca, uključujući postupak obavješćivanja i provjeru stanja na tržištu rada ako dotična država članica provodi provjere stanja na tržištu rada za zahtjeve za jedinstvenu dozvolu. Kako bi se spriječila moguća zlouporaba odredaba ove Direktive koje se odnose na promjenu poslodavca, države članice trebale bi moći odrediti i minimalno razdoblje tijekom kojeg nositelj jedinstvene dozvole mora raditi za prvog poslodavca prije nego što promijeni poslodavca. Bez obzira na trajanje ugovora o radu utvrđeno nacionalnim pravom, to minimalno razdoblje u svakom slučaju ne bi smjelo biti dulje od šest mjeseci. U iznimnim i propisno opravdanim slučajevima, na primjer u slučaju iskorištavanja nositelja jedinstvene dozvole ili ako poslodavac ne ispuni svoje pravne obveze u pogledu nositelja jedinstvene dozvole, države članice trebale bi dopustiti promjenu poslodavca prije isteka takvog minimalnog razdoblja.

- (45) Jedinstvenu dozvolu ne bi se smjelo povući tijekom razdoblja od najmanje tri mjeseca u slučaju nezaposlenosti ili šest mjeseci ako je državljanin treće zemlje nositelj jedinstvene dozvole dulje od dvije godine. Za razdoblja nezaposlenosti dulja od tri mjeseca države članice trebale bi moći zahtijevati da nositelji jedinstvene dozvole pruže dokaze o tome da imaju dostatna sredstva za vlastito uzdržavanje.
- (46) Kako bi se poboljšalo znanje o postupku za dobivanje jedinstvene dozvole te o pravima, obvezama i postupovnim jamstvima radnika iz trećih zemalja i članova njihovih obitelji, države članice potiču se na jačanje aktivnosti oglašavanja i informativnih kampanja o tim pitanjima, uključujući, prema potrebi, aktivnosti i kampanje usmjerene na treće zemlje.
- (47) Ova Direktiva trebala bi se primjenjivati ne dovodeći u pitanje povoljnije odredbe sadržane u pravu Unije i primjenjivim međunarodnim instrumentima.
- (48) Države članice trebale bi provoditi odredbe ove Direktive bez diskriminacije na temelju spola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog podrijetla, genetskih osobina, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili bilo kojeg drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije, a posebno u skladu s Direktivom Vijeća 2000/43/EZ¹⁸ i Direktivom Vijeća 2000/78/EZ¹⁹.

¹⁸ Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo (SL L 180, 19.7.2000., str. 22.).

¹⁹ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL L 303, 2.12.2000., str. 16.).

- (49) S obzirom na to da ciljeve ove Direktive, odnosno utvrđivanje jedinstvenog postupka obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za državljane trećih zemalja za rad na državnom području države članice i zajedničkog skupa prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka djelovanja oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (50) Ovom Direktivom poštuju se temeljna prava i načela priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima u skladu s člankom 6. stavkom 1. UEU-a.
- (51) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog UEU-u i UFEU-u, i ne dovodeći u pitanje članak 4. navedenog protokola, Irska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje.

- (52) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 22 o stajalištu Danske, priloženog UEU-u i UFEU-u, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje.
- (53) Obvezu prenošenja ove Direktive u nacionalno pravo trebalo bi ograničiti na one odredbe koje predstavljaju suštinsku izmjenu u usporedbi s prijašnjom direktivom. Obveza prenošenja nepromijenjenih odredaba proizlazi iz prijašnje direktive.
- (54) Ovom Direktivom ne bi se trebale dovoditi u pitanje obveze država članica u pogledu roka za prenošenje u nacionalno pravo direktive, koji je naveden u Prilogu I.,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Poglavlje I.

Opće odredbe

Članak 1.

Predmet

1. Ovom Direktivom utvrđuje se:
 - (a) jedinstveni postupak obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak državljanima trećih zemalja za potrebe rada na državnom području države članice kako bi se pojednostavnili postupci za njihov prihvata i olakšala kontrola njihova statusa;
 - (b) zajednički skup prava radnika iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici, bez obzira na svrhu zbog koje im je na početku odobren prihvata na državno područje te države članice, na temelju jednakog postupanja kao prema državljanima te države članice.
2. Ova Direktiva ne utječe na pravo država članica da odrede opseg prihvata državljanina trećih zemalja u skladu s člankom 79. stavkom 5. UFEU-a.

Članak 2.
Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „državljanin treće zemlje” znači osoba koja nije građanin Unije u smislu članka 20. stavka 1. UFEU-a;
2. „radnik iz treće zemlje” znači državljanin treće zemlje kojemu je odobren prihvata na državno područje države članice i koji zakonito boravi te mu je dopušten rad u kontekstu radnog odnosa u toj državi članici u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili praksom;
3. „jedinstvena dozvola” znači boravišna dozvola koju su izdala tijela države članice kojom se državljaninu treće zemlje dopušta zakonit boravak na njezinom državnom području za potrebe rada;
4. „jedinstveni postupak obrade zahtjeva” znači svaki postupak koji, na temelju jedinstvenog zahtjeva državljanina treće zemlje ili poslodavca tog državljanina treće zemlje za odobrenje boravka i rada na državnom području države članice, dovodi do odluke o tom zahtjevu za jedinstvenu dozvolu.

Članak 3.
Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na državljane trećih zemalja:
 - (a) koji podnesu zahtjev za boravak u državi članici za potrebe rada;
 - (b) kojima je odobren prihvrat u državu članicu za potrebe koje nisu rad u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom, kojima je dopušten rad i koji imaju boravišnu dozvolu u skladu s Uredbom (EZ) br. 1030/2002; ili
 - (c) kojima je odobren prihvrat u državu članicu za potrebe rada u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.
2. Ova se Direktiva ne primjenjuje na državljane trećih zemalja:
 - (a) koji su članovi obitelji građana Unije koji su ostvarili ili ostvaruju svoje pravo na slobodu kretanja unutar Unije u skladu s Direktivom 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁰;

²⁰ Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavlja ju izvan snage direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL L 158, 30.4.2004., str. 77.).

- (b) koji, zajedno s članovima svojih obitelji, i bez obzira na njihovo državljanstvo, uživaju prava na slobodu kretanja istovjetna pravima građana Unije na temelju sporazumâ između Unije i država članica ili između Unije i trećih zemalja;
- (c) koji su upućeni, sve dok su upućeni;
- (d) koji su podnijeli zahtjev za prihvrat ili im je odobren prihvrat na državno područje države članice kako bi radili kao osobe premještene unutar društva u skladu s Direktivom 2014/66/EU Europskog parlamenta i Vijeća²¹;
- (e) koji su podnijeli zahtjev za prihvrat ili im je odobren prihvrat na državno područje države članice kao sezonskim radnicima u skladu s Direktivom 2014/36/EU ili osobama koje obavljaju poslove au pair;
- (f) kojima je odobren boravak u državi članici na temelju privremene zaštite u skladu s Direktivom Vijeća 2001/55/EZ²² ili koji su podnijeli zahtjev za odobrenje boravka na toj osnovi i čekaju odluku o svojem statusu;

²¹ Direktiva 2014/66/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u okviru premještaja unutar društva (SL L 157, 27.5.2014., str. 1.).

²² Direktiva Vijeća 2001/55/EZ od 20. srpnja 2001. o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba te o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba (SL L 212, 7.8.2001., str. 12.).

- (g) koji su korisnici međunarodne zaštite na temelju Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća²³ ili koji su podnijeli zahtjev za međunarodnu zaštitu na temelju te direktive i o čijem zahtjevu nije donesena konačna odluka;
- (h) koji su korisnici zaštite u skladu s nacionalnim pravom, međunarodnim obvezama ili praksom države članice ili koji su podnijeli zahtjev za zaštitu u skladu s nacionalnim pravom, međunarodnim obvezama ili praksom države članice i o čijem zahtjevu nije donesena konačna odluka;
- (i) koji su osobe s dugotrajnim boravkom u skladu s Direktivom 2003/109/EZ;
- (j) čije je udaljavanje suspendirano na temelju činjeničnih ili pravnih razloga;
- (k) koji su podnijeli zahtjev za prihvrat ili im je odobren prihvrat na državno područje države članice kao samozaposlenim radnicima;
- (l) koji su podnijeli zahtjev za prihvrat ili im je odobren prihvrat kao pomorcima radi zapošljavanja ili rada u bilo kojem svojstvu na brodu koji je registriran ili plovi pod zastavom države članice.

²³ Direktiva 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (SL L 337, 20.12.2011., str. 9.).

3. Države članice mogu odlučiti da se poglavlje II. ne primjenjuje na državljane trećih zemalja kojima je odobren rad na državnom području države članice u razdoblju koje ne premašuje šest mjeseci ili kojima je odobren prihvrat u državu članicu u svrhu studiranja.
4. Poglavlje II. ne primjenjuje se na državljane trećih zemalja kojima je dopušten rad na temelju vize.
5. Neovisno o stavku 2. točki (h) ovog članka, poglavlje III. primjenjuje se na korisnike zaštite u skladu s nacionalnim pravom, međunarodnim obvezama ili praksom države članice ako im je u skladu s nacionalnim pravom dopušten rad.

Poglavlje II.

Jedinstveni postupak obrade zahtjeva i jedinstvena dozvola

Članak 4.

Jedinstveni postupak obrade zahtjeva

1. Zahtjev za izdavanje, izmjenu ili obnovu jedinstvene dozvole podnosi se putem jedinstvenog postupka obrade zahtjeva. Države članice određuju treba li zahtjev za jedinstvenu dozvolu podnijeti državljanin treće zemlje ili poslodavac državljanina treće zemlje. Alternativno, države članice mogu dopustiti da zahtjev podnese bilo tko od njih dvojice.
2. Zahtjev za jedinstvenu dozvolu razmatra se i ispituje ako dotični državljanin treće zemlje boravi izvan državnog područja države članice u koju taj državljanin treće zemlje želi biti prihvaćen ili ako taj državljanin treće zemlje već boravi na državnom području te države članice kao nositelj valjane boravišne dozvole. Država članica također može, u skladu sa svojim nacionalnim pravom, prihvatiti zahtjeve za jedinstvenu dozvolu koje su podnijeli drugi državljani trećih zemalja koji zakonito borave na njezinu državnom području.

3. Države članice ispituju zahtjev koji je podnesen na temelju stavka 1. i donose odluku o izdavanju, izmjeni ili obnovi jedinstvene dozvole ako podnositelj zahtjeva ispunjava zahtjeve utvrđene pravom Unije ili nacionalnim pravom. Odluka o izdavanju, izmjeni ili obnovi jedinstvene dozvole predstavlja jedinstveni upravni akt koji obuhvaća boravišnu dozvolu i radnu dozvolu.
4. Pod uvjetom da su ispunjeni zahtjevi utvrđeni pravom Unije ili nacionalnim pravom i ako država članica izdaje jedinstvene dozvole samo na svojem državnom području, dotična država članica državljaninu treće zemlje izdaje vizu potrebnu za dobivanje jedinstvene dozvole.
5. Ako su predviđeni uvjeti ispunjeni, države članice izdaju jedinstvenu dozvolu državljanima trećih zemalja koji podnesu zahtjev za prihvrat i državljanima trećih zemalja koji su već prihvaćeni, a koji podnesu zahtjev za obnovu ili izmjenu svoje boravišne dozvole nakon stupanja na snagu nacionalnih provedbenih odredaba.

Članak 5.

Nadležno tijelo

1. Države članice određuju tijelo nadležno za primanje zahtjeva i izdavanje jedinstvene dozvole.
2. Nadležno tijelo donosi odluku o zahtjevu za jedinstvenu dozvolu što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od 90 dana od datuma podnošenja potpunog zahtjeva.

Rok iz prvog podstavka obuhvaća provjeru stanja na tržištu rada ako se takva provjera provodi u vezi s pojedinačnim zahtjevom za jedinstvenu dozvolu.

Ako se odluka ne donese u roku predviđenom u ovom stavku, sve posljedice određuju se nacionalnim pravom.

3. Nadležno tijelo obavješćuje podnositelja zahtjeva u pisanom obliku o odluci u skladu s postupcima obavješćivanja utvrđenima u relevantnom nacionalnom pravu. Ako zahtjev podnosi poslodavac državljanina treće zemlje, države članice osiguravaju da poslodavac pravodobno obavijesti državljanina treće zemlje o statusu zahtjeva i njegovu ishodu.
4. Ako su informacije ili dokumenti kojima se podupire zahtjev nepotpuni s obzirom na kriterije utvrđene u nacionalnom pravu, nadležno tijelo pisanim putem obavješćuje podnositelja zahtjeva o potrebnim dodatnim informacijama ili dokumentima i određuje razuman rok za njihovo dostavljanje. Rok iz stavka 2. prvog podstavka ovog članka i dodatno razdoblje iz članka 8. stavka 3. suspendiraju se dok nadležno tijelo ili druga relevantna tijela ne prime potrebne dodatne informacije. Ako se dodatne informacije ili dokumenti ne dostave u određenom roku, nadležno tijelo može odbiti zahtjev.

Članak 6.
Jedinstvena dozvola

1. Države članice izdaju jedinstvenu dozvolu koristeći se jedinstvenim obrascem kako je utvrđen Uredbom (EZ) br. 1030/2002 i navode informacije povezane s dopuštenjem za rad u skladu s točkama (a)12. i (a)16. njezina Priloga.

Države članice mogu navesti dodatne informacije povezane s radnim odnosom državljanina treće zemlje, kao što su ime odnosno naziv te adresa poslodavca, mjesto rada, vrsta posla, radno vrijeme i primici od rada, u papirnatom obliku, ili takve podatke pohraniti u elektroničkom obliku kako je navedeno u članku 4. Uredbe (EZ) br. 1030/2002 i točki (a)20. njezina Priloga. U skladu s člankom 4. Uredbe (EZ) br. 1030/2002 državljani treće zemlje kojem je izdana jedinstvena dozvola ima pravo provjeriti osobne informacije sadržane u toj dozvoli i prema potrebi zatražiti njihov ispravak ili brisanje.

2. Pri izdavanju jedinstvene dozvole države članice ne izdaju dodatne dozvole kao dokaz odobrenja za pristup tržištu rada.

Članak 7.

Boravišne dozvole izdane za potrebe koje nisu rad

1. Pri izdavanju boravišnih dozvola za potrebe koje nisu rad u skladu s Uredbom (EZ) br. 1030/2002 države članice navode informacije povezane s dopuštenjem za rad bez obzira na vrstu dozvole.

Države članice mogu navesti dodatne informacije povezane s radnim odnosom državljanina treće zemlje, kao što su ime odnosno naziv te adresa poslodavca, mjesto rada, vrsta posla, radno vrijeme i primici od rada, u papirnatom obliku, ili takve podatke pohraniti u elektroničkom obliku kako je navedeno u članku 4. Uredbe (EZ) br. 1030/2002 i točki (a)20. njezina Priloga. U skladu s člankom 4. Uredbe (EZ) br. 1030/2002 državljanin treće zemlje kojem je izdana boravišna dozvola ima pravo provjeriti te dodatne informacije sadržane u toj dozvoli i prema potrebi zatražiti ispravak ili brisanje tih informacija.

2. Pri izdavanju boravišnih dozvola u skladu s Uredbom (EZ) br. 1030/2002, države članice ne izdaju dodatne dozvole kao dokaz odobrenja za pristup tržištu rada.

Članak 8.
Postupovna jamstva

1. U pisanoj obavijesti navode se razlozi za odluku o odbijanju zahtjeva za izdavanje, izmjenu ili obnovu jedinstvene dozvole ili za odluku o povlačenju jedinstvene dozvole na temelju kriterija predviđenih pravom Unije ili nacionalnim pravom.
2. U odluci o odbijanju zahtjeva za izdavanje, izmjenu ili obnovu jedinstvene dozvole odnosno odluci o povlačenju jedinstvene dozvole uzimaju se u obzir posebne okolnosti slučaja te se poštuje načelo proporcionalnosti, u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom. Takva odluka može se pravno osporavati u dotičnoj državi članici u skladu s nacionalnim pravom. U pisanoj obavijesti iz stavka 1. navodi se sud ili upravno tijelo kojem dotična osoba može podnijeti žalbu, kao i rok za njezino podnošenje.
3. Rok za donošenje odluke na temelju članka 5. stavka 2. može se produljiti za dodatno razdoblje od 30 dana u iznimnim i propisno opravdanim okolnostima povezanim sa složenošću zahtjeva i to putem obavijesti ili priopćenja podnositelju zahtjeva u skladu s postupcima utvrđenima nacionalnim pravom.
4. Rok iz članka 11. stavka 3. trećeg podstavka može se produljiti za dodatno razdoblje od 15 dana u iznimnim i propisno opravdanim okolnostima.

Članak 9.
Pristup informacijama

Države članice državljaninu treće zemlje i budućem poslodavcu omogućuju jednostavan pristup i na zahtjev pružaju:

- (a) odgovarajuće informacije o cjelokupnoj dokaznoj dokumentaciji potrebnoj za podnošenje zahtjeva i, prema potrebi, o primjenjivim naknadama;
- (b) informacije o uvjetima ulaska i boravka, uključujući prava, obveze i postupovne zaštitne mjere, među ostalim i pravnu zaštitu, državljana trećih zemalja i članova njihovih obitelji, te informacije o organizacijama radnika u skladu s nacionalnim pravom.

Članak 10.
Naknade

Države članice mogu zahtijevati plaćanje naknada za obradu zahtjeva u skladu s ovom Direktivom. Razina naknada koje država članica zahtijeva za obradu zahtjeva ne smije biti nerazmjerna ni pretjerana. Ako naknade za obradu zahtjeva plaća poslodavac, on nema pravo tražiti povrat takvih naknada od državljanina treće zemlje.

Članak 11.

Prava na temelju jedinstvene dozvole

1. Ako je jedinstvena dozvola izdana, ona svojem nositelju tijekom razdoblja valjanosti daje pravo najmanje na:
 - (a) ulazak na državno područje i boravak na državnom području države članice koja je izdala jedinstvenu dozvolu, pod uvjetom da nositelj ispunjava sve zahtjeve u pogledu prihvata u skladu s nacionalnim pravom;
 - (b) slobodan pristup cijelom državnom području države članice koja je izdala jedinstvenu dozvolu u granicama predviđenima nacionalnim pravom;
 - (c) obavljanje određene aktivnosti u okviru zaposlenja odobrene na temelju jedinstvene dozvole u skladu s nacionalnim pravom;
 - (d) obaviještenost o pravima nositelja povezanim s dozvolom koja su dodijeljena ovom Direktivom, drugim pravom Unije ili nacionalnim pravom.
2. Države članice dopuštaju nositelju jedinstvene dozvole da promijeni poslodavca. Države članice mogu podvrgnuti pravo nositelja jedinstvene dozvole da promijeni poslodavca bilo kojem od uvjeta iz stavka 3.
3. Tijekom razdoblja valjanosti jedinstvene dozvole države članice mogu:
 - (a) zahtijevati da se o promjeni poslodavca obavijeste nadležna tijela u dotičnoj državi članici, u skladu s postupcima utvrđenima u nacionalnom pravu;

- (b) zahtijevati da promjena poslodavca podliježe provjeri stanja na tržištu rada ako dotična država članica provodi provjere stanja na tržištu rada za zahtjeve za jedinstvenu dozvolu;
- (c) zahtijevati minimalno razdoblje tijekom kojeg nositelj jedinstvene dozvole mora raditi za prvog poslodavca.

Minimalno razdoblje iz prvog podstavka točke (c) ne smije biti dulje od trajanja ugovora o radu ili razdoblja valjanosti dozvole. U svakom slučaju, ne smije biti dulje od šest mjeseci. U opravdanim slučajevima kada poslodavac teško prekrši uvjete radnog odnosa države članice dopuštaju nositelju jedinstvene dozvole da promijeni poslodavca prije isteka tog minimalnog razdoblja.

Ako država članica zahtijeva obavješćivanje o promjeni poslodavca u skladu s prvim podstavkom točkom (a), pravo nositelja jedinstvene dozvole na promjenu poslodavca može se suspendirati na razdoblje od najviše 45 dana od datuma obavijesti nacionalnim nadležnim tijelima. Tijekom tog razdoblja nacionalna nadležna tijela mogu provjeriti jesu li ispunjeni uvjeti utvrđeni u prvom podstavku točkama (b) i (c), kako je primjenjivo, te također mogu provjeriti jesu li drugi zahtjevi utvrđeni pravom Unije ili nacionalnim pravom i dalje ispunjeni. Država članica može se usprotiviti promjeni poslodavca unutar tog razdoblja od 45 dana.

4. Nezaposlenost sama po sebi ne predstavlja razlog za povlačenje jedinstvene dozvole pod sljedećim uvjetima:
- (a) ukupno razdoblje nezaposlenosti ne premašuje tri mjeseca tijekom razdoblja valjanosti jedinstvene dozvole ili šest mjeseci ako je državljanin treće zemlje nositelj jedinstvene dozvole dulje od dvije godine.
 - (b) nadležna tijela dotične države članice obavješćuju se o početku i, ako je primjenjivo, završetku svakog razdoblja nezaposlenosti, u skladu s relevantnim nacionalnim postupcima.

Odstupajući od prvog podstavka točke (a), države članice mogu dopustiti da nositelj jedinstvene dozvole bude nezaposlen tijekom duljeg razdoblja.

Za potrebe prvog podstavka točke (b) države članice određuju obavješćuje li nadležna tijela državljanin treće zemlje ili poslodavac državljanina treće zemlje.

Za razdoblja nezaposlenosti dulja od tri mjeseca države članice mogu od nositelja jedinstvene dozvole zahtijevati da dostave dokaz o tome da imaju dostatna sredstva za vlastito uzdržavanje bez korištenja sustavom socijalne pomoći dotične države članice.

Ako nezaposleni nositelj jedinstvene dozvole tijekom dopuštenog razdoblja nezaposlenosti iz ovog stavka pronađe novog poslodavca, a država članica započinjanje novog zaposlenja podvrgava bilo kojem od uvjeta iz stavka 3., država članica nositelju jedinstvene dozvole dopušta da ostane na njezinu državnom području dok nadležna tijela ne provjere jesu li ispunjeni uvjeti iz stavka 3. čak i ako je dopušteno razdoblje nezaposlenosti isteklo.

5. Ako valjanost jedinstvene dozvole istekne tijekom postupka za njezinu obnovu, države članice dopuštaju državljaninu treće zemlje da ostane na njihovu državnom području kao da je taj državljanin treće zemlje nositelj jedinstvene dozvole dok nadležna tijela ne donesu odluku o zahtjevu za njezinu obnovu.
6. Ako u skladu s postupcima utvrđenima nacionalnim pravom nadležna tijela države članice utvrde da postoje opravdani razlozi za vjerovati da je nositelj jedinstvene dozvole bio izložen posebno iskorištavajućim radnim uvjetima, kako su definirani u članku 2. točki (i) Direktive 2009/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁴, ta država članica produljuje dopušteno razdoblje nezaposlenosti iz stavka 4. ovog članka za tri mjeseca.

²⁴ Direktiva 2009/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o minimalnim standardima za sankcije i mjere za poslodavce državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom (SL L 168, 30.6.2009., str. 28.).

Poglavlje III.

Pravo na jednako postupanje

Članak 12.

Pravo na jednako postupanje

1. S radnicima iz trećih zemalja kako su navedeni u članku 3. stavku 1. točkama (b) i (c) postupa se na jednak način kao i s državljanima države članice u kojoj borave barem u pogledu:
 - (a) uvjeta zaposlenja i radnih uvjeta, među ostalim u pogledu primitaka od rada, otkaza, radnog vremena, dopusta i praznika, jednakog postupanje prema muškarcima i ženama te zdravlja i sigurnosti na radnom mjestu;
 - (b) prava na štrajk i poduzimanje industrijske akcije, u skladu s nacionalnim pravom i praksom države članice, te slobode udruživanja i povezivanja i članstva u organizaciji koja zastupa radnike ili poslodavce ili u bilo kojoj strukovnoj organizaciji, što uključuje prava i povlastice koje dodjeljuju takve organizacije, kao što je pravo na pregovaranje i sklapanje kolektivnih ugovora, ne dovodeći u pitanje nacionalne odredbe o javnom poretku i javnoj sigurnosti;
 - (c) obrazovanja i strukovnog osposobljavanja;

- (d) priznavanja diploma, potvrda i ostalih stručnih kvalifikacija u skladu s relevantnim nacionalnim postupcima;
- (e) grana socijalne sigurnosti, kako su definirane u Uredbi (EZ) br. 883/2004;
- (f) poreznih olakšica, u mjeri u kojoj se radnik smatra rezidentom u porezne svrhe u dotičnoj državi članici;
- (g) pristupa robi i uslugama te opskrbi robom i uslugama koji su stavljeni na raspolaganje javnosti, uključujući postupke za dobivanje pristupa socijalnom i privatnom stanovanju kako je predviđeno nacionalnim pravom, ne dovodeći u pitanje slobodu ugovaranja u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom;
- (h) usluga savjetovanja i informacija koje pružaju zavodi za zapošljavanje.

2. Države članice mogu ograničiti jednako postupanje:

- (a) na temelju stavka 1. točke (c):
 - i. ograničavanjem njegove primjene na one radnike iz trećih zemalja koji su zaposleni ili koji su bili zaposleni i koji su registrirani kao nezaposleni;
 - ii. isključivanjem onih radnika iz trećih zemalja kojima je odobren prihvrat na njihovo državno područje u skladu s Direktivom (EU) 2016/801;
 - iii. isključivanjem bespovratnih sredstava i zajmova za studij i uzdržavanje ili drugih bespovratnih sredstava i zajmova;

- iv. utvrđivanjem posebnih preduvjeta uključujući poznavanje jezika i plaćanje školarina, u skladu s nacionalnim pravom, u pogledu pristupa sveučilišnom i postsekundarnom obrazovanju i osposobljavanju te strukovnom obrazovanju i osposobljavanju koje nije izravno povezano s određenom aktivnosti u okviru zaposlenja;
- (b) ograničavanjem prava dodijeljenih radnicima iz trećih zemalja na temelju stavka 1. točke (e), no ne ograničavaju takva prava radnicima iz trećih zemalja koji su zaposleni ili koji su bili zaposleni najmanje šest mjeseci i koji su registrirani kao nezaposleni.

Osim toga, države članice mogu odlučiti da se stavak 1. točka (e) u pogledu obiteljskih naknada ne primjenjuje na državljane trećih zemalja kojima je odobren rad na državnom području države članice za razdoblje koje ne premašuje šest mjeseci, na državljane trećih zemalja kojima je odobren prihvrat u svrhu studiranja ili na državljane trećih zemalja kojima je dopušten rad na temelju vize;

- (c) na temelju stavka 1. točke (f) u odnosu na porezne olakšice, ograničavanjem njegove primjene na slučajeve kada se registrirano ili uobičajeno mjesto boravišta članova obitelji radnika iz treće zemlje za koje radnik iz treće zemlje traži naknade nalazi na državnom području dotične države članice;

(d) na temelju stavka 1. točke (g):

- i. ograničavanjem njegove primjene na one radnike iz trećih zemalja koji su zaposleni;
- ii. ograničavanjem pristupa stanovanju, osim kada je riječ o najmu privatnog stambenog prostora, u granicama predviđenima nacionalnim pravom.

3. Pravo na jednako postupanje utvrđeno u stavku 1. ne dovodi u pitanje pravo države članice da povuče ili odbije obnoviti boravišnu dozvolu izdanu na temelju ove Direktive, boravišnu dozvolu izdanu za potrebe koje nisu rad ili bilo koje drugo odobrenje za rad u državi članici.
4. Radnici iz trećih zemalja koji se sele u treću zemlju ili njihovi nadživjeli članovi obitelji koji borave u trećoj zemlji i koji ostvaruju prava na temelju tih radnika primaju, na temelju starosti, invaliditeta i smrti, zakonske mirovine ostvarene na temelju prethodnog zaposlenja tih radnika i stečene u skladu sa zakonodavstvom iz članka 3. Uredbe (EZ) br. 883/2004 pod istim uvjetima i po istim stopama kao i državljani dotičnih država članica kada se sele u treću zemlju.

Članak 13.

Praćenje, procjena, inspekcije i sankcije

1. Države članice predviđaju mjere za sprečavanje mogućih zlouporaba i za sankcioniranje kršenja od strane poslodavaca nacionalnih odredaba o jednakom postupanju donesenih na temelju članka 12. Mjere uključuju praćenje, procjenu i, prema potrebi, inspekcije, posebno u sektorima za koje je utvrđeno da su izloženi visokom riziku kršenja radničkih prava, u skladu s nacionalnim pravom ili upravnom praksom.
2. Države članice predviđaju sankcije za poslodavce koji nisu ispunili svoje obveze na temelju ove Direktive. Te sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.
3. Države članice osiguravaju da službe koje su zadužene za inspekciju rada ili druga nadležna tijela i, ako je to predviđeno nacionalnim pravom za državljane države članice, organizacije koje zastupaju interese radnika imaju pristup radnom mjestu. Ako smještaj pruža poslodavac i ako je to predviđeno nacionalnim pravom za državljane države članice, pristup radnom mjestu uključuje pristup tom smještaju, pod uvjetom da radnik iz treće zemlje pristane na takav pristup..

Članak 14.

Olakšavanje podnošenja pritužbi i pravna zaštita

1. Države članice osiguravaju postojanje djelotvornih mehanizama putem kojih radnici iz trećih zemalja mogu podnijeti pritužbe protiv svojih poslodavaca:
 - (a) izravno;
 - (b) putem trećih strana koje, u skladu s kriterijima utvrđenima njihovim nacionalnim pravom, imaju legitiman interes za osiguravanje usklađenosti s ovom Direktivom i nacionalnim odredbama donesenima na temelju ove Direktive; i
 - (c) putem nadležnog tijela države članice kada je to predviđeno nacionalnim pravom.
2. Države članice osiguravaju da treće strane iz stavka 1. točke (b) mogu, u ime radnika iz treće zemlje ili kao potpora radniku iz treće zemlje, uz pristanak tog radnika iz treće zemlje, sudjelovati u svim upravnim ili građanskim postupcima čiji je cilj provedba usklađenosti s ovom Direktivom i nacionalnim odredbama donesenima na temelju ove Direktive.

3. Države članice osiguravaju da radnici iz trećih zemalja imaju isti pristup kao i državljani države članice u kojoj borave u pogledu:
- (a) mjera zaštite protiv otkaza ili drugog nepovoljnog postupanja poslodavca kao reakcije na pritužbu iznesenu u okviru poduzeća;
 - (b) svih pravnih postupaka čiji je cilj provedba usklađenosti s ovom Direktivom i nacionalnim odredbama donesenima na temelju ove Direktive.

Poglavlje IV.

Završne odredbe

Članak 15.

Povoljnije odredbe

1. Ova se Direktiva primjenjuje ne dovodeći u pitanje povoljnije odredbe:
 - (a) prava Unije, uključujući bilateralne i multilateralne sporazume između Unije, ili Unije i njezinih država članica, s jedne strane, i jedne ili više trećih zemalja, s druge strane; i
 - (b) bilateralnih ili multilateralnih sporazuma između jedne ili više država članica i jedne ili više trećih zemalja.
2. Ovom se Direktivom ne dovodi u pitanje pravo država članica da donesu ili zadrže odredbe koje su povoljnije za osobe na koje se ova Direktiva primjenjuje.

Članak 16.

Informiranje šire javnosti

Svaka država članica, među ostalim putem izvora dostupnih u relevantnim trećim zemljama, široj javnosti omogućuje jednostavan pristup redovito ažuriranom skupu informacija:

- (a) o uvjetima prihvata državljana trećih zemalja na njezino državno područje i njihova boravka na tom području za potrebe rada;
- (b) o cjelokupnoj dokaznoj dokumentaciji potrebnoj za podnošenje zahtjeva za jedinstvenu dozvolu;
- (c) o uvjetima ulaska i boravka, uključujući prava, obveze i postupovne zaštitne mjere, državljana trećih zemalja i članova njihovih obitelji.

Članak 17.

Izvješćivanje

1. Komisija periodično, a prvi put najkasnije ... [pet godina od stupanja na snagu ove Direktive] Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o primjeni ove Direktive u državama članicama i predlaže izmjene koje smatra potrebnima.

2. Države članice prvi put najkasnije 30. lipnja 2028., a zatim svake godine, dostavljaju Komisiji (Eurostatu) statističke podatke o broju državljana trećih zemalja koji su podnijeli zahtjev za jedinstvenu dozvolu, onih kojima je odobrena jedinstvena dozvola i onih čija je jedinstvena dozvola obnovljena ili povučena tijekom prethodne kalendarske godine, u skladu s Uredbom (EZ) br. 862/2007 Europskog parlamenta i Vijeća²⁵. Ti se statistički podaci odnose na referentna razdoblja od jedne kalendarske godine, razvrstavaju se prema vrsti odluke, razlogu za odluku, trajanju valjanosti dozvola, državljanstvu, spolu i dobi te, ako je dostupno, zanimanju i šalju se u roku od šest mjeseci nakon završetka referentnog razdoblja.

Članak 18.

Prenošenje

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s člankom 2. točkom 2., člankom 3. stavcima 2. i 5., člankom 4. stavcima 1., 2. i 4., člankom 5. stavcima 2., 3. i 4., člankom 6. stavkom 1., člankom 7. stavkom 1., člankom 8. stavcima 2., 3. i 4., člankom 9., člankom 10., člankom 11. stavkom 1. točkom (d), člankom 11. stavcima od 2. do 6., člankom 12. stavkom 1. točkama (a), (b), (g) i (h), člankom 12. stavkom 2. točkom (d) podtočkom ii. te člancima 13., 14., 16. i 17. do ... [dvije godine od stupanja na snagu ove Direktive]. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih mjera.

²⁵ Uredba (EZ) br. 862/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o statistici Zajednice o migracijama i međunarodnoj zaštiti i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 311/76 o izradi statistike o stranim radnicima (SL L 199, 31.7.2007., str. 23.).

Kada države članice donose te mjere, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. One sadržavaju i izjavu da se upućivanja u postojećim zakonima i drugim propisima na direktivu stavljenju izvan snage ovom Direktivom smatraju upućivanjima na ovu Direktivu. Države članice određuju načine tog upućivanja i način oblikovanja te izjave.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih mjera nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 19.

Stavljanje izvan snage

Direktiva 2011/98/EU stavlja se izvan snage s učinkom od ... [dan nakon datuma navedenog u članku 18. stavku 1. prvom podstavku ove Direktive], ne dovodeći u pitanje obveze država članica u pogledu roka za prenošenje u nacionalno pravo direktive, koji je naveden u Prilogu I..

Upućivanja na direktivu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga II.

Članak 20.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 1., članak 2. točke 1., 3. i 4., članak 3. stavci 1., 3. i 4., članak 4. stavci 3. i 5., članak 5. stavak 1., članak 6. stavak 2., članak 7. stavak 2., članak 8. stavak 1., članak 11. stavak 1. točke (a), (b) i (c), članak 12. stavak 1. točke od (c) do (f), članak 12. stavak 2. točke (a), (b) i (c) te točka (d) podtočka i., članak 12. stavci 3. i 4. te članak 15. primjenjuju se od... [dan nakon datuma iz članka 18. stavka 1. prvog podstavka ove Direktive].

Članak 21.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u ...

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica

PRILOG I.

Rok za prenošenje u nacionalno pravo

(iz članka 19.)

Direktiva	Rok za prenošenje
2011/98/EU	25. prosinca 2013.

PRILOG II.

Korelacijska tablica

Direktiva 2011/98/EU	Ova Direktiva
Članak 1.	Članak 1.
Članak 2.	Članak 2.
Članak 3.	Članak 3.
-	Članak 3. stavak 5.
Članak 4. stavak 1. prva i druga rečenica	Članak 4. stavak 1. prva i druga rečenica
Članak 4. stavak 1. treća rečenica	Članak 4. stavak 2.
Članak 4. stavak 2.	Članak 4. stavak 3.
Članak 4. stavak 3.	Članak 4. stavak 4.
Članak 4. stavak 4.	Članak 4. stavak 5.
Članak 5.	Članak 5.
Članak 6.	Članak 6.
Članak 7.	Članak 7.
Članak 8.	Članak 8.
-	Članak 8. stavak 3.
-	Članak 8. stavak 4.
Članak 9.	Članak 9. točka (a)
-	Članak 9. točka (b)
Članak 10.	Članak 10.
Članak 11.	Članak 11. stavak 1.
-	Članak 11. stavci od 2. do 5.
Članak 12.	Članak 12.
-	Članak 13.
-	Članak 14.

Direktiva 2011/98/EU	Ova Direktiva
Članak 13.	Članak 15.
Članak 14.	Članak 16. točka (a)
-	Članak 16. točke (b) i (c)
Članak 15.	Članak 17.
Članak 16.	Članak 18.
-	Članak 19.
Članak 17.	Članak 20.
Članak 18.	Članak 21.
-	Prilog I.
-	Prilog II.